

Union Internationale de Spéléologie
International Union of Speleology

Uniunea Internațională de Speologie

Codul de Etică UIS pentru explorarea cavităților și cercetare în țări străine.

(Ro)

Aprobat de către Uniunea Internațională de Speologie (UIS) în cadrul Adunării Generale de la Congresul Internațional de Speologie, ediția a 12-a (La Chaux-de-Fonds, Elveția, 1997).

Modificat de către Adunările Generale de la Congresul Internațional de Speologie, ediția a 13-a (Brasilia, Brazilia, 2001) și Congresul Internațional de Speologie ediția a 16-a (Brno, Republica Cehă, 2013).

Introducere

Scopul acestui document este de a servi ca prim pas în elaborarea unui nou cod internațional de etică pentru speologie și pentru conservarea peșterilor. UIS nu poate impune reguli membrilor săi și nici nu răspunde pentru expedițiile ilegale. Acest cod este conceput mai mult ca o recomandare și descrie un scenariu ideal pe care țările membre îl pot pune în aplicare cu ajustările potrivite - dacă este neapărat necesar - ținând seama de circumstanțele specifice fiecărei țări. Scopul codului este de a asigura buna conduită la vizitarea peșterilor și buna comunicare a persoanelor ce au de-a face cu ele.

Potrivit Biroului UIS (2008):

Peșterile și proprietățile carstice, precum și multe alte cavități subterane, sunt extrem de valoroase, vulnerabile și de neînlocuit. Aceste situri sunt adevărate depozite de frumuseți naturale și conțin o gamă largă de informații științifice care nu sunt disponibile în altă parte.

Peșterile pot fi considerate „mașini ale timpului”. Atmosfera lor pură și atemporală are un impact imediat asupra oricărui vizitator. Peșterile sunt o resursă limitată, cu o capacitate de suportabilitate (carrying capacity) aproape nulă. Evoluțiile recente din microbiologia de peșteră și geochimie au stabilit și subliniat unicitatea și vulnerabilitatea mediului de peșteră. Comunitatea internațională de speologi, oamenii de știință și publicul larg au datoriat de a transmite generațiilor viitoare această moștenire cavernicolă intactă. *Vrem ca următoarele generații să poată experimenta aceeași atmosferă neatinsă și frumoasă, așa cum o facem noi în peșteri în prezent.* Proprietarii peșterilor noastre sunt cei care nu sunt încă născuți, precum și generația actuală.

Comunitatea speologică este una internațională și este formată din persoane din medii diferite. Fie laici, speologi sau oameni de știință, cu toții au un interes deosebit în peșterile lor și au investit adesea resurse personale considerabile în administrarea și explorarea acestora. Aceste eforturi merită un deosebit respect în întâlnirile speologilor din diferite regiuni și națiuni.

Prin urmare, Codul UIS de Etică se referă la:

- speologia generală în propria țară;
- expediții speologice în țări străine;
- dezvoltări viitoare ale peșterilor turistice;
- turismul de aventură, geo - și eco - turism;
- prelevare de probe științifice .

Codul este organizat în paragrafe cu un scurt text explicativ cu exemple.

A: Speologia generală în propria țară

Fiecare țară ar trebui să dezvolte propriul său cod de etică, dar este recomandată ghidarea după următoarele paragrafe:

1. Când avem de-a face cu peșteri, se menține un accent strict pe peșteră și pe conținutul acesteia

Aceasta este regula cea mai simplă și de bază pentru conservarea stării unei peșteri. Dacă, dimpotrivă, se pune accentul pe altceva, cum ar fi pe un câștig financiar, obiective personale, salvare etc., atunci peștera va avea de suferit. Vizitatorul unei peșteri este ca împrumutatul unei cărți de la bibliotecă; trebuie să fie returnată în aceeași stare în care ai primit-o – nu smulgi pagini, scrii comentarii sau lași pete pe ea.

2. Impactul minim („parcurgere fără urme”) ar trebui să fie principiul de bază

Trebuie să se evite lăsatul urmelor, chiar și pe podelele de sedimente și trebuie să se evite pătarea și împrăștierea sedimentelor peste pietre și speleoteme. Din cauza ritmului în care comunitatea speologilor crește, acesta fiind mai mare decât numărul peșterilor cunoscute, afirmația „nu lăsa nimic decât urme” nu mai este suficientă. Trebuie să se țină cont de faptul că microbii cu care ar putea fi contaminat interiorul peșterilor ar putea deveni cea mai gravă (și invizibilă) amenințare pentru mediul de peșteră în viitor. Singurele semne permanente care sunt acceptate sunt stațiile modeste de monitorizare și alte puncte de referință pentru cartografiere și cercetări științifice.

De asemenea, în timpul unei acțiuni de salvare în peșteră, accentul este în mod natural și normal pe victimă și modalitatea de transport. Este singura situație în care călcatul excesiv și uzura ar putea fi acceptate. Cu toate acestea, deteriorarea similară este uneori inevitabilă în timpul practicii de salvare (exercițiu) și prin urmare, practica ar trebui limitată la doar câteva peșteri deja deteriorate și *niciodată* desfășurată în cele recent descoperite sau curate.

Fiecare tură speologică are impact și contribuie la distrugerea progresivă a peșterii. În mod ideal, toate turele speologice ar trebui să aibă un beneficiu (în afară de entuziasmul personal): să aplaneze daunele cauzate sub formă de documentare (cum ar fi studii, fotografii, observații științifice). De asemenea, fiecare speolog ar trebui să își scoată gunoiul.

Informația este cea mai importantă moștenire pe care o putem oferi celorlalți.

B : Expediții speologice în țări străine

Aici facem diferența între a vizita peșteri cunoscute (speologie de aventură) și explorarea de zone pentru a descoperi peșteri noi (expediții speologice). Comentariile care urmează se referă în special la expediții. Principiul este *de a realiza că o persoană este oaspete într-o țară străină și că trebuie să se comporte în mod corespunzător, acordând respect gazdelor și localnicilor*. Această responsabilitate este reciprocă, atât oaspeții cât și gazdele fiind datoare să recunoască-respectuos (și să citeze în publicații) munca anterioară .

1. UIS sprijină activitățile internaționale ale societăților speologice, grupurilor de speologie și ale oamenilor de știință care studiază carstul

Explorările speologice internaționale sunt importante pentru:

- ✗ descoperirea de noi peșteri și extinderea explorării peșterilor cunoscute în prealabil;
- ✗ investigarea conținutului lor (ex: minerale, biotă și vestigii arheologice și antropologice);
- ✗ distribuirea informațiilor cu privire la carst și peșteri în întreaga lume;
- ✗ facilitarea schimbului de practici speologice sigure;
- ✗ asistarea în protecția și conservarea peșterilor și carstului.

Cu toate acestea, speologii vizitatori trebuie să fie conștienți de faptul că explorarea de noi peșteri de către străini poate să nu fie binevenită atunci când speologii locali fac deja acest lucru în aceeași zonă sau poate doresc să păstreze peșterile pentru generațiile viitoare.

2. Diplomația și bunul simț

Pentru a evita neînțelegerile cu oamenii locali, guvernul și organizațiile speologice locale și naționale din țară în care se va face explorarea sau investigația științifică, UIS a pregătit următoarele recomandări:

2.1 Caută colaborare locală înainte de a părăsi țara

În multe cazuri va fi necesar să se obțină permisiunea oficială prealabilă pentru țara în care se face expediția. În plus, ca un gest de curtoazie, este necesar a informa una sau mai multe dintre următoarele: **organizația speologică națională**, **delegatul național UIS**, clubul (cluburile) de speologie local(e), precum și **persoanele relevante** de la care se solicită cooperarea. *În cazul în care nu a fost realizat un contact adecvat, este justificată doar o vizită scurtă de recunoaștere.*

Rezultatele expediției trebuie să fie acordate părții gazdă și este responsabilitatea gazdelor de a recunoaște orice rezultat al expediției utilizat în publicațiile viitoare.

Dacă este posibil, organizatorii ar trebui să realizeze expediții comune cu speologi din țara care urmează a fi vizitată. Organizația speologică națională va fi familiarizată cu cerințele oficiale necesare pentru expedițiile de vizitare. Acestea se vor regăsi în cerințele de depunere a rapoartelor de expediție și a materialului publicat și în reglementările referitoare la scoaterea din țară a probelor colectate în expediție.

2.2 În timpul expediției, urmează legile și obiceiurile locale!

Membrii expediției trebuie să respecte legile țării și tradițiile locale și să înțeleagă că anumite peșteri ar putea fi locuri sacre și să aibă o semnificație religioasă și/sau culturală; explorările și studiile de cercetare în aceste peșteri pot fi limitate.

Membrii expediției nu trebuie să deterioreze carstul sau peșterile sale. Aceștia ar trebui, acolo unde este posibil, să educe și să sfătuiască comunitățile locale să protejeze și să conserve carstul, peșterile și biota cavernicolă.

2.3 După expediție

Probele din peșteri și carst ar trebui să fie colectate numai în timpul expediției, în cazul în care a fost obținută permisiunea prealabilă, și ar trebui să fie exportate numai când este permis.

În semn de curtoazie, copii ale tuturor materialelor tipărite produse în urma expediției, împreună cu locația și hărțile peșterilor, ar trebui trimise la cluburile speologice participante și la organizația speologică națională și/sau la delegatul național UIS.

Ajutorul primit de la organizații din interiorul țării vizitate ar trebui să fie recunoscut în toate publicațiile de expediție.

2.4 Respectul pentru munca altor grupuri și persoane

Înainte de a întreprinde o expediție într-o țară străină, grupul vizitator ar trebui să cerceteze munca anterioară și/sau explorările curente ale speologilor locali sau din străinătate pentru a nu interveni în proiecte curente.

Explorări anterioare ar trebui să fie menționate în rapoartele de expediție.

În cazul în care mai multe grupuri lucrează în aceeași zonă, posibilitatea de a învăța unii de la alții și de a coordona activități viitoare ar trebui să fie luate în considerare.

2.5 Completări la Codul UIS de Etică (acceptate în Brasilia, Brazilia, 2001)

2.5a UIS îndeamnă toți membrii Biroului și delegațiilor naționale, care știu de orice expediție organizată într-o țară străină, să contacteze imediat și să informeze delegatul național al țării despre care este vorba.

2.5b În cazul în care un membru al Biroului UIS descoperă o încălcare a Codului de Etică cu privire la o expediție străină, acesta va contacta delegatul național al țării de origine a expediției și va sugera ca rezultatele expediției și rapoartele să nu fie acceptate în publicațiile oficiale și de asemenea, să susțină că rapoartele nu vor fi acceptate în nicio publicație și niciun eveniment sponsorizat de UIS.

2.5c În cazul în care expedițiile organizate de țările cu dezvoltare speologică mare sunt în țări cu dezvoltare speologică mai redusă, grupul expediției ar trebui să facă tot posibilul pentru a facilita transferul de cunoștințe și de a promova activitatea speologică locală.

C: Dezvoltări viitoare ale peșterilor turistice

(A se vedea, de asemenea, „Memorandum of Understanding between the International Show Caves Association and UIS”)

Dezvoltarea unei peșteri turistice implică o schimbare totală a mediului de peșteră, astfel încât va fi literalmente transformat într-o bandă de transport pentru mulți turiști și va lăsa, în mod inevitabil, un impact pe termen lung. În ciuda acestui fapt, dezvoltarea unei peșteri turistice poate fi o modalitate eficientă de a o proteja de la explorări „sălbatică”, necontrolate și poate duce la conservarea eficientă a secțiunilor nedezvoltate din peșteră aflate în afara traseului turistic. Peșterile turistice preiau, de asemenea, o parte din presiunea exercitată asupra altor peșteri vulnerabile din apropiere. În plus, peșterile turistice au un rol important în transmiterea ideilor cu privire la mediul aferent și la științele naturale și poate ajuta la recrutarea de noi speologi. Dacă este posibil, prelevarea probelor științifice ar trebui să fie efectuată în peșterile turistice pentru a devia impactul din peșteri sălbatică asemănătoare, iar rezultatele pot fi transmise în mod eficient publicului larg.

1. Dezvoltarea durabilă a unei peșteri turistice

Recomandările și sfaturile Asociației Internaționale de Peșteri Turistice, aprobate de UIS, ar trebui folosite pentru a ghida dezvoltarea peșterilor turistice. Principiul ar trebui să fie utilizarea instalațiilor mobile, cum ar fi pasarele suspendate de plastic sau din oțel inoxidabil în locul unor materiale permanente precum betonul. Ar trebui folosit un sistem de iluminat cu randament ridicat și cablurile ar trebui ascunse fără a deteriora peștera. Este esențial ca dezvoltarea și utilizarea ulterioară să aibă un impact minim absolut asupra mediului natural al peșterii. Ar trebui respectate principiile de dezvoltare durabilă.

2. Peșterile turistice ar trebui să se axeze mai mult pe educație decât pe divertisment

Peșterile turistice au un mare potențial de transmitere de cunoștințe și de stimulare a interesului pentru științele naturii și pentru relația peșteri-oameni. Dezvoltarea peșterilor turistice ar trebui să implice o colaborare cu speologi pentru a asigura un impact minim și pentru a utiliza la maximum potențialul educativ al peșterii.

3. Speologii și oamenii de știință ar trebui să ajute la menținerea calității peșterilor turistice

Rezultatele cercetării și explorării peșterii și vecinătății acesteia ar trebui să fie cunoscute și puse la dispoziția managementului peșterii, poate, pe bază de consultanță.

D: Turismul de aventură, geo-turismul și eco-turismul

1. Călătoriile de aventură și ecoturism ar trebuie să nu lase nimic în urmă și să fie durabile

Deteriorările cauzate de turismul de aventură și de recreere reduc moștenirea lăsată generațiilor viitoare. Pentru a minimiza impactul, dimensiunea grupului trebuie să fie limitată, în special în peșterile mici și cu consum redus de energie (cu atât mai puțin în peșterile cu apă) și grupurile trebuie să fie controlate de ghizii care sunt conștienți de valorile de conservare ale peșterii. *Conservarea mediului de peșteră trebuie să aibă prioritate față de toate considerentele economice.*

2. Nu ar trebui să aibă loc în peșteri concursuri

Deși speologia este un sport și are elemente de performanță, iar antrenamentul este necesar pentru siguranță, concursurile de orice fel sunt necorespunzătoare în peșteri deoarece uzura repetată dăunează valorile lor naturale. Deteriorarea peșterilor în numele sportului este total nejustificată.

E: Prelevarea de probe științifice

UIS este conștientă de faptul că în peșteri are loc prelevarea probelor științifice în mod excesiv și că acest fenomen se accelerează la nivel global. Comerțul cu exemplare din peșteri, cum ar fi speleoteme și fosile, este de asemenea o realitate.

1. Prelevarea de probe trebuie să fie efectuată numai de către experți calificați (sau asistenții instruiți ai acestora) pentru propria lor cercetare

Prelevarea probelor de exemplare rare ar trebui redusă la minimum și de preferință, făcută în cariere și peșteri turistice.

2. Probele și mostrele nu ar trebui să fie nici cumpărate, nici vândute

Tranzacționarea și asumarea proprietății unor materiale din peșteri ar trebui să fie dezaprobată. Astfel de materiale ar trebui păstrate în peșteră sau într-un muzeu. Fosilele sau exemplarele aflate în custodie privată nu pot fi studiate și publicate științific, deoarece acest lucru presupune ca modelul să fie disponibil ca material de referință.

3. Pentru acces ar trebui urmate practicile locale

Țările pot avea reguli diferite pentru prelevarea de probe științifice și în cazul speologiei, legile locale trebuie respectate.

4. Rezultatele cercetării ar trebui trecute în arhivele de date internaționale

În scopul de a reduce la minimum duplicatele și prelevarea de probe inutile, rezultatele cercetării ar trebui să fie disponibile fără restricții. Probele analizate și exemplarele trebuie depozitate într-un muzeu sau alt loc în care sunt întreținute și puse la dispoziția altor cercetători.

5. Observații speciale

Organisme vii

Mediile cavernicole sunt extreme și organismele subterane pot fi fragile, vulnerabile și de multe ori prezente doar într-un număr foarte redus. Astfel, prelevarea de probe trebuie bine luată în considerare și ar trebui să fie, în general, efectuată numai de către experți pentru propria lor cercetare.

Speleoteme

Este o carieră tranzitorie a unei persoane mai importantă decât o speleotemă încă în creștere în mediul său natural? O speleotemă aflată în creștere sau a o fosilă trebuie apreciate ca fiind de neînlocuit. Eliminarea unei speleoteme în creștere dintr-o peșteră înseamnă că „viața” sa este încheiată iar în viitor valoarea sa nu va mai fi apreciată. Speleotemele nu ar trebui cumpărate (nu trebuie să creăm o piață) și fără cunoștințe relevante contextului stratigrafic al probei, valoarea lor științifică este mult redusă.

Sedimente

Sedimentele dintr-o peșteră formează habitatul multor organisme și conțin înregistrări istorice ale mediului trecut. Ca orice alt depozit de peșteră, acestea ar trebui tratate cu respect și să nu fie călcate în picioare sau incluse fără discriminare într-un eșantion.

Depozite arheologice fosile și parțial - fosile

Aceste depozite sunt de neînlocuit și de mare valoare pentru știință. Ar trebui să fie excavate numai de către personal calificat după obținerea unei permisiuni oficiale. Săpăturile ar trebui să elimine doar o fracțiune a depozitului de interes pentru a se asigura că o mare parte este lăsată neatinsă pentru cercetări viitoare.